

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Solidæ existentiae Dei demonstrationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ptæ, & singule, sint factæ, quin omnes collectiue, seu infinitarum collectio facta sit; quo vitatur circuli repugnantia, vel repugnantia alia, quod tota collectio, vel aliqua eius pars sit facta à se. Fateor plura prædicata toti collectioni simul, & indiuisim conuenire, quæ singulis eius partibus, & omnibus diuisim, & distributiue sumptis conuenire nequeant; & e contra partibus collectioni earum: quia à singulis, & omnibus distributiue sumptis re ipsa collectio differt: id tamen non de omnibus prædicatis verum est; quinimò plura nequeunt toti collectioni conuenire, quin omnibus eius partibus distributiue sumptis conueniant; nec partibus singulis, quin toti etiam collectioni aptentur. Primi generis prædicata sunt, quæ parti, ac toti, vt pars, & totum sunt, conueniunt, & secundum quantitatem, vel quasi quantitatem conueniunt, vel discretam significant. Secundi verò illa, quæ omnino à quantitate, vel quasi quantitate abstrahunt.

7 In his autem numerantur prædicata Entis, Possibilitatis, Impossibilitatis, Existentiæ, atque Entis ab alio, quæ transcenduntia sunt: Per se enim est evidens impossibilibus factis, vel possibilibus, omnibus, & singulis rebus distributiue sumptis, quibus tota collectio, etiam infinita, constat, eam totam possibilem, vel impossibilem fieri. Item existentibus eis omnibus diuisim totam collectionem existere. Similiter evidens est, neque posse totam collectionem infinitam non esse factam ab alio, si omnes, & singule res, quibus constat, distributiue acceptæ, absolute sint ab alio; sicut est etiam evidens de se: quod si ex omnes distributiue acceptæ ab aliqua causa existentiam recipiant, totam collectionem earum ab eadem, existentiam recipere: quin evidens est nullo alio modo posse totam collectionem rerum existere, vel esse factam, seu ab alio, quin omnes, & singule existant, vel sint factæ ab alio: cum collectionis totius existentia, & fieri passium ab alio, nihil aliud re ipsa sit, quam earum omnium, & singulorum coexistentia, & coniunctio omnium fieri passiuorum ab alio. Id quod æquè evidens est in collectione infinita rerum, atque infinita vt patet in collectione infinita temporis præteriti; quæ, nisi omnibus, & singulis eius partibus diuisim, ac distributiue acceptis præteritis, præterita esse non potest.

8 Exemplum autem, quod huic per se noto, ac demonstrato principio ex infinita duratione à parte post, atque singulis, & omnibus diuisim acceptis eius partibus opponeretur ex re non est. Etenim partibus infinitæ durationis futuræ diuisim sumptis ita competit præterire posse, vt non conueniat absolute (sicut causis singulis, & omnibus processibus infiniti admissi ab aduersariis causarum per ipsos conuenit esse causatas) sed excludendo aliarum in præteritione consortium: cum enim duratio essentia sua, successiva sit, atque à parte post infinita, nequit aliqua eius pars præterire, quin post se aliam relinquat, imò infinitas alias futuras: quare ex peculiari natura durationis infinitæ, & extensione quasi quantitativa infinita provenit, vt in ea nulla inueniatur pars, ultra quam alia, imò infinitæ alie non sint futuræ, quæque præterire non possint: cum tamen collectioni toti infinitæ, nec quod ultra illam sit pars durationis futura, neque quod præterire queat conueniat: Deinde futurationis & præteritionis prædicata non sunt intrinseca durationis partibus, sed ab extrinseco, provenientia ab aliis partibus durationis, siue physice, siue imaginariæ, præteritis, vel futuris: quare ei solum durationi competit quæ præteritam, vel futuram aliam habet, cuius modi finita solum est, non autem infinita, qua parte infinita est: quod secus in prædicatis illis entis existentis à se, & existentis ab alio evenire in infinita causarum causarum progressionem evidens ex dictis est: siquidem intrinseca partium prædicata sunt, quæ seipsis illam causarum collectionem constituent, quarumque nulla aliarum causarum causationem, & fieri impedit, quare evidens de se, & ex aliis demonstrationibus satis est, repugnare infinitum processum causarum, & effectuum aliorum ab aliis causarum, sine primo principio, & causa, quæ, vel intra, vel extra earum collectionem sit.

9 Rursus autem idem ipsum principium probatur. Quia omnia entia huius collectionis processus infiniti causarum, suo ordine ab alia, & alia causa in infinitum

regrediendo facta, singularim ab alio sunt: vltimum ergo ens, à quo in infinitum progredimur immediate à penultimo factum est, & mediatè ab aliqua causa, à qua intermediæ ducant, & originem, & virtutem, & actionem: hæc autem nequit esse tota illa collectio causarum, quæ ad collectionem omnium actionum non præcedit; sed potius eis omnibus constituitur: sed neque vlla ex intermediis causis; quia actiones ipsam præcedentes ab ipsa nequeunt procedere: ergo ab aliqua causa à nullo facta, à qua intermediæ reliquæ, earumque actiones deriuentur. Hæc autem est causa prima: ac proinde repugnat processus infinitus causarum ab alio factarum, qui ad causam primam, ac non factam ab alio tandem non perveniat. Denique pone vltimum eius processus effectum album esse, penultimum nigrum, & sic vicissim albis, & nigris causis, & effectibus tum processum infinitum causarum, & effectuum constare; planumque erit, nullum esse ens album quod immediate ab ente nigro non fiat, nullumque nigrum, quod immediate non fiat ab albo; ac proinde tota collectio alborum à nigris, & nigrorum ab albis manifesta contradictione mutue causalitatis, notata hic in principio secundo, num. 3. Quod si dicas non ex eo, quod ens à se sit, convinci esse cæterorum auctorem, ac Deum cum diversis conceptus sint non esse ab alio, & esse aliis insuper auctorem: vt patet in homine, qui ab equo non est, & tamen illius auctor, & causa non est. Contra primò quia demonstratio non solum probat dari ens à se, sed quod cæterorum auctor, & causa sit. Secundo, licet non esse ab aliquo alio determinato, non probet esse illius, vel aliorum auctorem: alii non esse ab alio indeterminatè, seu esse à nullo, quomodo esse hoc ens à se ostenditur, infinitatem virtutis, & perfectionis demonstrat: ac proinde esse cæterorum auctorem, ac Deum summe proinde colendum.

10 Principium quintum statuo. Circulus causalitatum in rebus sese mutuò efficientibus, etiam in diversis durationibus, quin aliæ ab aliis factæ sint, est impossibilis, quia progressio hæc causalitatum, atque circularum aperte debet esse infinita: quæ & cum circulo & ex quarto principio repugnat statuto, n. 4. etenim quæ accipiunt existentiam in vna duratione, in alia necessariò præexistere, vt darent existentiam eis, à quibus illam accipiunt, & hæc in alia, & sic infinite regrediendo, quin veniatur ad principium, cum autem infinita sit in eo circulus causalitatum & existentiarum, licet in diversis durationibus, progressio, redeunt contra illam argumenta omnia pro quarto principio efformata: cum infinita progressio, collectioque talium existentiarum, perinde se habeat ac si infinitarum esset rerum. Illa namque nequit non ab aliqua sui parte fieri, ac proinde, siue immediate, siue mediatè, secundum idem sui esse facta erit, vtrique autem hæc extrema principia tenent, est effectus semel productus conservante causa non egeat: quia sine aliqua causa prima, à qua series influxus inchoetur, nequit influxus ad medias, & vltimas deriuari, vt arguit Arist. 2. meth. cap. 2. cæterum, si effectus omnis conservante causa egeat, vt persistat (vt evidens est, quia nihil, quod à se non est habere vltimè esse, aut subsistere potest, quin à causa aliqua actu illud ipsi doneatur, ab eaque ipse illud recipiat: quare non solum in primo, sed in reliquis instantibus, quibus perdurat, sui causam actualem debet, quidquid persistit habere), apertius adhuc & evidentiùs est principium vtrumque.

CERTAMEN II.

Solida Existentia Dei demonstrationes.

1 Prima demonstratio de existentia Dei principia deseruiunt statuta. Sic autem ea habet. In his, quæ ab alio sunt, nequit dari circulus mutuarum causalitatum, nec infinitus causarum, & causarum processus, quin perveniant ad causam aliiarum processus, qui perveniant ad causam aliiarum, quam à qua series causalitatum, & causarum incipiat, quæque

quæque à nulla antecedenti causa causetur, sed à se fit: ut constat ex constitutis 3.4. & 5. principis: atqui omnia, quæ in tempore cernimus fieri, atque oculis ipsis deprehendimus, ab alio sunt, ac non à se, ut constat ex primo, & secundo principio: ergo in eis nequit dari circulus mutuarum causalitatum, & causarum, neque earum infinitus processus, quin ad primam aliquam causam, quæ à se, seu non ab alio fit perueniat, à qua series causarum, & causalitatum inchoatur. Hæc autem causa prima à nullo facta, sed à se, atque entitate sua promerit existens, quæ hoc dictum demonstratur, & est, & vocatur Deus: ergo evidenter demonstratur esse, atque existere Deum.

2. In hanc tandem, cuiusque principia reuocanda est terra S. Thom. vt demonstratio sit, quæ sic habet. Aut omnia, quæ sunt, contingencia sunt, aut aliquid est necessarium in existendo. Si hoc, id contendimus scilicet Deum necessarium existere. Si primum: ergo cuncta, quæ sunt, potuerunt non esse: ergo possibile fuit, vt aliquando nihil existeret: ergo, & quod cuncta essent impossibilia, quod pugnat contradictorie cum primo, quod admittitur, quod cuncta sint contingencia, & cum experientia omnium, quæ existere videmus. Ultima consequentia evidens ex penultima est: quia nihil potest à seipso fieri, quare admittendum est in rebus ens aliquod necessarium, à quo contingencia reliqua fiant, scilicet Deus. Quod si dicas pericula in mundo fatali quadam necessitate à suis causis pro certa duratione fieri: de causis argumentum redibit, atque in processu infiniti causarum demonstratam repugnantiam recideret: vt ibi S. Th. indicat, ac proinde ad primam hanc demonstrationem, cuiusque principia deuenerunt.

3. Demonstratio secundæ à mirabili hoc vniuersi artificis petenda est. In quo tanta rerum machina, varietas, coherencia, consonantia, proportio atque in propriis vniuersi cuiusque fines, & vniuersi aptissima dispositio ac destinatio: colorum, altorumque, quibus variegantur pulchritudo, inflexus, motus, vicissitudo, & succellio, vt dies, menses, annos, temporaque terræ commode distribuunt: diuersi elementorum, & quatuor illarum primarum qualitarum concordia, vt se tueantur, atque mixtorum reditu interitu per generationes simillium, continua successione species adferunt, conspiciunt, vt, ni sensu ipso careamus, ab aliqua tandem praestantissima causa, & mente vigilantissima, cuncta fieri, iugiter tractari, & providentia petenti regi, atque administrari debeamus fieri, vt luculenter expendit legendus hæc de re Cicero toto fere lib. 2. de natura Deorum pro sententia Stoicorum disertans. Etenim (vt de arte factis reliquis fideam) si stupidi, ac vecores meritis haberetur, qui horologium rotarum casu, ac sine cuiusquam solerti industria fieri, mouerique asserebant: quæ vniuersum arte facta omnia, adeo ratione & arte constant, vt euidentiſſimum sit à nullo agente rationis, & artis experte fieri potuisse: ergo euidentiſſime erit naturalia omnia, quæ sublimioris, longèque nobilioris structura sunt, & sublimiori arte mentisque, quam sit humana, & creata provenire.

4. Dedit olim demonstrationem hanc Chrysippus apud Ciceroem loco citato. *si enim, inquit ille. Est aliquid in rerum natura, quod hominis mens, quod ratio, quod vis, quod potestas humana efficere non possit. est certe id, quod illud efficit, homine melius: atqui res celestes, emnesque ea, quarum est ordo sempiternus, ab hominibus confici non possunt: est igitur id, à quo omnia conficiuntur homine melius: id autem quid potius dixerim quam Deum? Accedunt miracula, portentaque, quæ ultra omnem naturæ ordinem, potestatem, atque virtutem exsuperant: apertiora adhuc occultæ Deitatis argumenta: quandoquidem artis magicæ effectus, eo quod ultra omnem visibilis facultatis virtutem elati, ingentem ad reuocandos ab Atheismo perditissimos homines magos habere energiam: miracula enim præfata ultra inuisibilia etiam creaturarum virtutem sunt posita, atque Dei potestati sequestrata. Adde futurorum vaticiniaque nisi ab omniſcia mente (diuina nempe) sub ea, qua prænuntiata sunt, comprehensione, ac certitudine præsciri non posse euidentiſſimum est. Hæc demonstratio præter citatos Philosophos, & S. Th. via quinta Patres videntur. Dionys. Achanat. Nissen & alij communiter, quos Doctores Scholæ*

Christoph. de Ortega, de Deo Pao, Tonus I.

laſtici imitantur. Vide nostros Lessium, & Theophilum Raynandum supra à n. 6. tandem multa accurata eruditio exornantes.

5. Demonstratio Tertia, ex immobili semper, vbique gentium, & nationum, constantique apud omnes homines persuasione, quod Deus sit: cum tamen ea, quæ euidentes, ac certæ sententiæ non sunt, neque apud omnes, neque diu, nedum semper, inualeſcant. Hanc demonstrationem aureis hæc verbis dedit citatus Cicero 2. de natura deorum. Col. 5. quod (scilicet esse Deum) nisi cognitum comprehensumque animis haberemus, non tam stabilis opinio permaneret, nec confirmaretur diuturnitate temporis, nec vna cum sæculis, ætatisque hominum inueterare posuisset. Etenim videmus ceteras opiniones falsas, atque vanas diuturnitate extabuisse; quis enim hypocaustum fuisse, aut Chimeram putare? quæve annis tam exerts inueniri potest, quæ illa, quæ credebantur apud inferos quondam portenta, eximeſcat, opinionum enim ceterarum delet dies, naturæ iudicia confirmat. Nec minus luculenter eundem discursum expendunt Patres citati in præfatione disputationis.

6. Demonstrationem existentie Dei quartam confecit iam pridem Regius Pſaltes. Pſalmo 72. dum pedes suos penè à veritate, & virtute motos esse testatur, dum tidentem peccatorum in hoc sæculo fortunam; tristem verò iustorum videbat; quousque in perditorum hominum nouissima, meditatione inchoit: quæ etiam me iudice vnica, vel præcipua saltem, est immortalitatis animorum nostrorum demonstratio; ea verò in hunc fere modum de morali philosophia depromitur. Evidens ex lege naturæ, & rationis naturalis lumine est, præmia probis, & felicitatem debere; prauis autem supplicia, atque arumnas: ergo nequit in hac rerum omnium vniuersitate deficere, qui vtriusque tandem vicem possit rependere: consequentia est evidens: debitum nullum de re impossibili esse potest; quis enim dicat alicui deberi Hyocerum, vel Chimaram? essent autem proborum præmia, & prauorum supplicia impossibilia, ni in rebus esset ea vtriusque insignenda potestas: Atqui in hac vita non fit, quam facilius, atque abundantius perdit homines plerumque agunt, iusti verò infelices, duriusque; ergo id erit præstandum in alia, quæ à morte inchoetur, à principe vniuersi, quem penes ea omnia compendiandi, ac vitæ exorbitantias ad æquum reducendi ius sit, & potestas suprema.

CERTAMEN III.

Demonstratio Aristotelica de motore primo: Aliæque Antiquorum examinantur.

1. Quæ hæcenus dedimus solida, atque irrefragabilia existentia Dei demonstrationes nobis sunt viæ; ceteri de aliis, quæ circumferuntur, non ita iudicemus. Sed verò discursus huius de Motore primo vetustari, & Aristotelis qui toto 7. physicorum, & lib. 8. text. 27. illum primo adiunxit, & S. Thom. qui illum loco illo citato illustrauit, authoritati ea debetur reuerentia; vt seorsim eius vis examinetur: neque si à demonstratione deficere deprehendatur, acuatim cum reliquis iuniorum discursibus, à demonstrationibus relegetur. Est autem in hunc modum præfata demonstratio: quidquid mouetur ab alio moueri debere certissimum est, atque euidentiſſimum: atqui pleraque moueri experimur: ergo evidens est ab alio moueri. Maiorem euidenciam hoc argumento putant: quia nihil à seipso moueri posse evidens est. Nam mouens est ens in actu; quod mouetur ens in potentia: at implicat idem secundum idem ens in potentia, & in actu simul esse: ergo implicat idem moueri à seipso. Iam verò, si ab alio mouetur quidquid moueri experimur, implicat in his, quæ ab alio mouentur in infinitum progredi, non minus quam in his, quæ ab alio sunt: deueniendum ergo tandem erit ad aliquid immobile, quod actu cetera moueat mobilia: ac proinde ad motorem